

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22Co/41/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8722201414
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8722201414.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Michala Boroňa v spore žalobkyne: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XXXX/XX, XXX XX D., zastúpenej: JUDr. Tatiana Pribylincová, advokátka so sídlom Okružná 789/16, Poprad, proti žalovanému: E. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX, XXX XX A., o zaplatenie 677,- eur s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 17C/37/2022-91 zo dňa 31.1.2023, jednohlasne takto

rozhodol:

- Potvrďuje rozsudok vo výroku I.
- Mení rozsudok vo výroku III. tak, že náhradu trov konania žalobkyne nepriznáva.
- Náhradu trov odvolacieho konania žalobkyne nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Poprad (ďalej „súd prvej inštancie“) rozhodol takto, cit.:
„I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyňu sumu 1.577,- eur s 5%-ným p. a. úrokom z omeškania zo sumy 677,- eur od 27.05.2022 do zaplatenia, zo sumy 600,- eur od 01.11.2022 do zaplatenia, zo sumy 300,- eur od 01.02.2023 do zaplatenia, všetko mesačne v splátkach vo výške 30,- eur splatných vždy do 25. dňa toho ktorého mesiaca nasledujúceho po právoplatnosti rozsudku až do zaplatenia s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok splatnosť celého plnenia.

II. V prevyšujúcej časti žaloby z a m i e t a.

III. P r i z n á v a žalobkyňu voči žalovanému náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. Po vykonanom dokazovaní vec právne posúdil podľa § 451 ods. 1, 2, § 454, § 456, § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 1 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z.

3. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie okrem iného poukázal na to, že žalobkyňa ako podielová spoluvlastníčka rodinného domu súp. č. XXX a pozemku parcely registra „H.“ č. XX/X zapísaných na LV č. XXXX nachádzajúcich sa v k.ú. A. (ďalej v texte aj ako „predmetný rodinný dom“), a to v podiele 7/16, žalovaného, ktorý je spoluvlastníkom v podiele 9/16, mnohonásobne vyzývala, aby jej vydal kľúče od predmetnej nehnuteľnosti, avšak bezúspešne. Navrhla mu uzavretie zmluvy o nájme spoluvlastníckeho podielu s nájomným 100,- eur mesačne, na ktorý návrh však žalovaný nereagoval. Predmetnou žalobou si žalobkyňa uplatnila nárok titulom bezdôvodného obohatenia, keď ide o majetkový prospech žalovaného získaný plnením bez právneho dôvodu. Pôvodne si uplatnila bezdôvodné obohatenie vo výške 677,- eur, a to 77,- eur za október 2021 a 600,- eur za obdobie od 1.11.2021 do 30.4.2022, keď v priebehu konania opakovane rozširovala žalobu naposledy dňa 31.1.2023 na pojednávaní, keď

sa domáhala zaplata sumy 1.577,- eur s 5 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 677,- eur od 1.5.2022 do zaplata, zo sumy 600,- eur od 1.11.2022 do zaplata, zo sumy 300,- eur od 1.2.2023 do zaplata ako aj náhrady trov konania, ktorá zmena žaloby bola prvoinštančným súdom pripustená. Prvoinštančný súd skonštatoval, že nebolo sporné, že strany sporu sú podielovými spoluvlastníkmi predmetnej nehnuteľnosti vo vyššie uvádzaných podieloch a skonštatoval, že predmetný rodinný dom užíva výlučne žalovaný, ktorý na pojednávaní uviedol, že nesúhlasí s tým, aby v rodinnom dome bývala žalobkyňa. Žalovaný je presvedčený, že užíva „len svoj rodinný dom“ a to všetko napriek uzneseniu Okresného súdu Poprad sp.zn. 20C/11/2022 z 29.11.2022, ktorým bolo nariadené neodkladné opatrenie, podľa ktorého žalovaný má žalobkyni umožniť časovo neobmedzený vstup do rodinného domu. Podľa súdu prvej inštancie žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľnosti, avšak vzhľadom na správanie a postoj žalovaného rodinný dom nemôže užívať, pričom tým, že žalovaný sám rodinný dom užíva bezodplatne, vo vzťahu k žalobkyni ako druhému podielovému spoluvlastníkovi získava majetkový prospech bez právneho dôvodu. Žalovaný sa na úkor žalobkyne bezdôvodne obohacuje, preto bolo dôvodné zaviazat žalovaného na vydanie bezdôvodného obohata žalobkyni za uplatnené obdobie od 1.5.202 do 31.1.2023.

Výška bezdôvodného obohata 100,- eur mesačne vyplýva zo žalobkyňou predložených dôkazov - správ realitných kancelárií, keď priemerné ceny za nájom obdobných nehnuteľností sú podľa Remax s.r.o. vo výške 280,- až 800,- eur mesačne a podľa Broker Consulting 350,- až 800,- eur mesačne. Uplatnený nájom je pod minimálnou úrovňou týchto priemerných cien a zároveň zodpovedá i výške spoluvlastníckeho podielu žalobkyne 7/16.

Prvoinštančný súd s poukazom aj na rozhodnutie Krajského súdu v Hradci Králové sp.zn. 18Co/344/2008 a rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky II. ÚS 2929/10 žalobe vyhovel a žalobkyni priznal aj uplatnený úrok z omeškania, avšak ten až od 27.5.2022 a nie ako bolo požadované v žalobe od 1.5.2022, keď žalobkyňa predložila nečitateľný dôkaz o prevzatí výzvy na plnenie žalovaným. Prvoinštančný súd preto priznal úrok z omeškania až odo dňa nasledujúceho po doručení žaloby žalovanému, t.j. od 27.5.2022, keď najneskôr žalobou bol žalovaný preukázateľne vyzvaný na plnenie voči žalobkyni. Zároveň s poukazom na ustanovenie § 232 ods. 4 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „CSP“) umožnil žalovanému zaplatiť žalovanú sumu v splátkach vzhľadom na jeho nepriaznivú finančnú situáciu, ktorý je dôchodca a poberá dôchodok vo výške 220,- eur mesačne. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, keď úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu, pretože táto bola neúspešnou stranou iba v nepatrnej časti ohľadne úroku z omeškania.

4. Proti tomuto rozsudku (podľa obsahu s výnimkou výroku II.) podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný považujúc ho za absolútne nesprávny, nespravodlivý a škandalózný. Mal za to, že predmetná žaloba nemá žiaden právny základ a jedná sa o absolútnu hlúposť a nezmysel, ako aj výplod chorej mysle žalobkyne, ktorá do tohto jeho rodinného domu nič nepriniesla, ani pracne, ani finančne. On v tomto dome býva už XX rokov, má tam nahlásený trvalý pobyt a je majoritným vlastníkom tohto rodinného domu (9/16), pričom ho užíva iba v tomto rozsahu, to znamená, že užíva iba jednu izbu (spálňu, kuchyňu a kúpeľňu s WC). Po smrti jeho matky (XXXX) je druhá izba (spálňa jeho rodičov) prakticky neobývaná, je zamknutá a sú v nej uložené pre žalovaného vzácné veci ako šurce, čepce, rôzne obrúsky a kroje, ktoré mu mama darovala darovacou zmluvou (2013). Je absurdné, aby tým, že užíva iba svoj podiel, ktorý vlastní, by mal ešte platiť nájomné niekomu, kto tam nič nemá, pretože všetko, čoho sa žalobkyňa v tomto dome dotkne, je iba jeho. Všetko zariadenie nadobudol a zakúpil on a všetko ostatné, čo sa v dome nachádza, darovala jeho matka F. F. iba jemu - všetok domový majetok (príslušenstvo rodinného domu). Medzi ním a matkou bol veľmi dobrý a výnimočný vzťah, keď on svoju mamu opatroval v chorobe a starobe až do konca života. Po smrti jeho otca (XXXX) si s mamou všetko opravovali svojpomocne s jeho kamarátmi aj susedmi. Žalobkyňa tam ani prstom nepohla, ani finančne neprispela. Nikdy tam ani nebývala a ani nikdy bývať nebude, pretože on to nedovolí. Za všetko platí iba on (voda, elektrina, odvoz smetí, palivové drevo), pravidelne čistí komíny a rýľuje záhradu. On je jediný právoplatný dedič, pretože jeho súrodenci sa odsťahovali ešte pred XX rokmi. Žalobkyňa je iba piate pokolenie, ktoré jeho rodičia tam nechceli ani vidieť. On so žalobkyňou žiadnu nájomnú zmluvu nepodpísal, preto je táto neplatná.

Aj tvrdenie žalobkyne, že sa neoprávnenne obohatal o sumu 1.577,- eur je totálny nezmysel. Žiadna existencia neoprávneného obohata nebola preukázaná, a to ani v bode 13, 14, 15 a 16 rozsudku. Zároveň argumenty v bode 15 a 16 rozsudku o výške nájmu realitných kancelárií za rodinný dom v k.ú. A. sú nonsens a nezmysel a nemôžu obstáť, pretože on si žiaden rodinný dom do prenájmu nevzal, ale

naopak, už XX rokov býva vo svojom rodnom dome, kde má trvalý pobyt a za všetko platí sám a užíva iba v rozsahu tohto podielu 9/16.

Žiadal preto zrušiť napadnutý rozsudok v plnom rozsahu a žalobu zamietnuť ako nedôvodnú.

5. K odvolaniu žalovaného zaslala vyjadrenie žalobkyňa, v ktorom uviedla, že s napadnutým rozsudkom súhlasí a považuje ho za správny a zákonný. Samotný žalovaný vo svojom odvolaní uvádza, že je spoluvlastníkom nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu v podiele 9/16 k celku. Uvádza, že užíva jednu izbu, kúpeľňu a toaletu a druhá izba je zamknutá. Vzápätí však uvádza, že druhú izbu užíva s tým, že „sú v nej uložené pre mňa vzácné veci, ktoré mi darovala mama...“

V odvolaní tiež uvádza: „že žalobkyňa tam nikdy nebývala a ani bývať nebude, pretože ja to nikdy nedovolím...“ Aj v priebehu konania bolo preukázané, že žalovaný odmieta umožniť žalobkyni vstup do nehnuteľnosti, napriek tomu, že žalobkyňa v nej vlastní podiel 7/16 k celku. Žalovaný nie je ochotný žalobkyni – spoluvlastníčke umožniť žiaden vstup do nehnuteľnosti, aby sa adekvátne mohla postarať o svoj podiel v nehnuteľnosti. Žalobkyňa ako podielová spoluvlastníčka nemôže túto nehnuteľnosť vo svojom podiele 7/16 k celku užívať, nakoľko jej v tom bráni žalovaný, z toho dôvodu má voči druhému spoluvlastníkovi pre nemožnosť užívať spoločnú nehnuteľnosť právo na vydanie bezdôvodného obohatenia.

Z týchto dôvodov navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny a zákonný a zároveň si uplatnila trovy prvoinštančného aj odvolacieho konania.

6. V odvolacej replike žalovaný v podstate zotrval na svojej argumentácii a hyperbolizovanej interpretácii v odvolaní s tým, že predmetná žaloba nemá žiaden právny základ. Zároveň poukázal na uznesenie odvolacieho súdu sp.zn. 12Co/16/2023 zo dňa 28.2.2023, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvej inštancie tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol zamietnutý, pričom žalovanému bol priznaný nárok na náhradu trov konania, ktoré rozhodnutie žalovaný považoval za spravodlivé, zákonné a správne. Nedoťknuteľnosť obydli a právo na súkromie musia mať väčšiu váhu ako „sporné vlastnícke právo“ žalobkyne.

7. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámi na úradnej tabuli a webovej stránke odvolacieho súdu a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné a napadnutý rozsudok je potrebné vo veci samej ako vecne správny potvrdiť.

8. Preskúmanému rozhodnutiu súdu prvej inštancie nemožno vytknúť nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani to, že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov sporových strán nevyplývali, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo že by bol v jeho hodnotení dôkazov logický rozpor, prípadne že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 192 a nasl. CSP alebo že by súd na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo že by použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil. Učinené zistenia súdu prvej inštancie majú vecné a logické zakotvenie vo vykonaných dôkazoch a prijaté skutkové a právne závery sú odôvodnené zrozumiteľne a v súlade s ustálenou súdnou praxou, pri súčasnom zohľadnení ochrany subjektívneho práva oboch sporových strán, ich rovnosti v uplatnení práv, ako i v predvídateľnosti súdneho rozhodnutia.

9. Ani počas odvolacieho konania nevyšli najavo žiadne také nové skutočnosti, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie, než ako rozhodol súd prvej inštancie. V danom prípade k zmene skutkového ani právneho stavu počas odvolacieho konania nedošlo, preto odvolací súd na skutkové zistenia a na právne normy, ktoré použil súd prvej inštancie odkazuje, rovnako ako i na správne, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce dôvody napadnutého rozsudku, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje (§ 387 ods. 2 CSP) a len na zdôraznenie správnosti rozsudku a k odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uvádza nasledovné:

10. V predmetnom konaní si žalobkyňa po zmene žalobného petitu uplatňovala nárok na zaplatenie sumy 1.577,- eur s 5 %-ným p. a úrokom z omeškania zo sumy 677,- eur od 1.5.2022 do zaplatenia, zo sumy 600,- eur od 1.11.2022 do zaplatenia, zo sumy 300,- eur od 1.2.2023 do zaplatenia, titulom

bezdôvodného obohatenia. Mala za to, že ide o majetkový prospech žalovaného získaný plnením bez právneho dôvodu v podobe užívania spoluvlastníckeho podielu 7/16 k predmetnému rodinnému domu bez právneho dôvodu, ktorého je žalovaný spoluvlastníkom 9/16 a žalobkyňa v podiele 7/16 k celku. V priebehu konania bolo preukázané, že žalovaný neumožňuje žalobkyni žiadnym spôsobom užívať predmetný rodinný dom, a to napriek opakovaným viacerým výzvam zo strany žalobkyne, pričom žalovaný užíva rodinný dom výlučne sám. V súvislosti s výškou bezdôvodného obohatenia súd prvej inštancie postupoval správne, keď vychádzal zo správy Realitnej kancelárie Remax Slovakia, s.r.o., podľa ktorej výška nájmu za rodinný dom v k.ú. A. predstavuje 280,- až 800,- eur mesačne (bod 15 napadnutého rozsudku). Zároveň poukazoval súd prvej inštancie aj na správu Realitnej kancelárie Broker Consulting, a.s., v zmysle ktorej výška nájomného za nájom rodinného domu v k.ú. D., A., G. a okolité obce sa pohybuje bez energií v rozmedzí 350,- až 800,- eur mesačne. Žalobkyňa sa domáhala bezdôvodného obohatenia vo výške 100,- eur mesačne, pričom v zmysle odseku 28 odôvodnenia napadnutého rozsudku súd prvej inštancie mal za to, že takáto výška uplatneného „nájomného“ je pod minimálnou úrovňou priemerných cien za nájom obdobných nehnuteľností a zároveň zodpovedá aj výške spoluvlastníckeho podielu žalobkyne 7/16. Aj s týmto záverom súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožňuje.

11. Súd prvej inštancie poukázal aj na skutočnosť, že na tamomšom súde sa pod sp.zn. 21C/12/2022 vedie konanie o určenie vlastníckeho práva k predmetnému rodinnému domu, kde žalobcom je E. F., žalovanou A. B.. Pod sp.zn. 20C/13/2022 sa vedie konanie o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, kde žalobu podal E. F. proti žalovanej A. B..

V konaní sp.zn. 20C/11/2022 tamojší súd uznesením 12.4.2022 zamietol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia A. B. proti E. F., ktorým sa domáhala, aby žalovaný umožnil žalobkyni neobmedzený vstup do predmetného rodinného domu a dodal jej kľúče od predmetného rodinného domu. Následne Krajský súd v Prešove uznesením z 22.6.2022 zrušil uznesenie súdu prvej inštancie. Uznesením z 29.11.2022 tamojší súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým prikázal žalovanému, aby žalobkyni umožnil časovo neobmedzený vstup do rodinného domu súpisné číslo XXX, zapísaného na liste vlastníctva č. XXXX v k.ú. A. a na pozemok I. parcelné číslo XX/X - zastavaná plocha a nádvoria o výmere 271 m² a za týmto účelom jej vydal jednu sadu funkčných kľúčov od vchodových dverí domu, a jednu sadu funkčných kľúčov od bočného vedľajšieho vchodu do domu, ktorý vedie do kuchyne z WC a umožnil žalobkyni časovo neobmedzený vstup na pozemok I. parcelné číslo XX/X, XX/X v k.ú. A.. Uznesením Krajského súdu v Prešove č.k. 12Co/116/2023-143 zo dňa 28.11.2023 bolo napadnuté uznesenie zmenené a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietnutý.

12. Podľa § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

13. Podľa § 454 Občianskeho zákonníka bezdôvodne sa obohatil aj ten, za koho sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám.

14. Podľa § 456 Občianskeho zákonníka predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

15. Cieľom civilného súdneho procesu je dosiahnuť spravodlivé usporiadanie vzťahov tak, aby bol zachovaný princíp právnej istoty.

Rovnako aj v tomto konaní je potrebné spravodlivo usporiadať vzťahy medzi stranami tak, aby bolo zadosťučinené princípu právnej ekvity. Je nutné zohľadniť a poskytnúť primeranú ochranu právu žalobkyne, ktorá je obmedzovaná vo výkone svojich vlastníckych práv tým, že rodinný dom s pozemkom užíva výlučne žalovaný a do domu ju odmieta vpustiť.

16. Civilné sporové konanie je ovládané prejednacou zásadou, v súlade s ktorou je úspech procesnej strany definovaný jej povinnosťou tvrdenia a na ňou nadväzujúcou dôkaznou povinnosťou a im zodpovedajúcim korelátom v podobe bremena tvrdenia a dôkazného bremena. Z prejednacej zásady potom následne vyplýva základné procesné pravidlo, podľa ktorého každá strana je povinná dokazovať skutočnosti zodpovedajúce znakom právnej normy, ktorá je pre ňu priaznivá a ktorej sa domáha.

Strana domáhajúca sa týchto právnych následkov poniesie aj nepriaznivé dôsledky stavu non liquet (neobjasneného určitého skutkového stavu, resp. určitej relevantnej skutočnosti), teda procesných následkov toho, ako keby bolo zistené, že k naplneniu skutkových predpokladov hypotézy právnej normy, ktorej účinkov sa domáhala, nedošlo. (Základné rozloženie dôkazného bremena v civilnom sporovom konaní a procesné následky stavu non liquet - Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. I. ÚS 24/2019 z 9. júna 2020).

17. Dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tiež tvrdí (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. júna 2010, sp.zn. 5Obo/52/2010).

18. Podľa rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky II. ÚS 2929/10: Pokiaľ se podílový spoluvlastník domáha náhrady vŕči druhému podílovému spoluvlastníkovi z toho dôvodu, že užíva spoločnú vec nad rámec svého podílu na spoločné veci bez dohody s ním, jde o nárok, ktorý se opírá o zákonné ustanovení.

19. Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku sp.zn. 30Cdo199/2007 zo dňa 08.01.2008 okrem iného uviedol: „Jestliže žalovaný uvedeným způsobem ovládal pozemek žalobce natolik, že ač nebyl vlastníkem, byl to pouze on, kdo jej mohl využívat pro potřeby své podnikatelské činnosti, pak bez ohledu na to, nakolik intenzivně jej skutečně využíval (jakou plochu, jak často), a zda do oploceného areálu měly přístup i další subjekty, vznikl mu prospěch, spočívající v tom, že - ačkoliv svým jednáním dosáhl na úkor žalobce postavení detentora celého pozemku - jeho majetkový stav se nezmenšil, neboť žádnou úhradu odpovídající faktickému uchopení pozemku jeho vlastníkov neposkytoval“.

20. Pokiaľ žalovaný chcel dosiahnuť priaznivejší výsledok vo vzťahu k rozsahu jeho nadužívania (nad výšku v súčasnosti jeho podielu), potom mal vyvinúť procesnú aktivitu a preukázať opak tvrdenia žalobkyne. Pokiaľ svoje dôkazné bremeno neuniesol, nemôže počítať s priaznivejším verdiktom.

21. Odvolací súd tak ako už bolo uvedené sa stotožňuje s názorom uvedeným v napadnutom rozhodnutí, z ktorého pri rozhodovaní vychádzal súd prvej inštancie inšpirovaný rozsudkom Ústavného súdu ČR II. ÚS 2929/10. Pokiaľ súd prvej inštancie zohľadnil okolnosť, že žalobkyňa ako podielová spoluvlastníčka v rozsahu 7/16 je odkázaná pri užívaní svojho spoluvlastníctva na ľubovôľu žalovaného, ktorý jej bráni v užívaní predmetného rodinného domu a súd prvej inštancie vyvodil z toho záver o bezdôvodnom obohatení, postupoval správne a nemožno mu v tomto smere nič vyčítať.

22. Odvolací súd pripomína, že vlastnícke právo alebo vlastníctvo (lat. dominum, proprietas) je právnym poriadkom ustanovená možnosť vlastníka vec držať, užívať a disponovať s ňou podľa vlastného uváženia v medziach zákona. Ide o najklasickejšie absolútne právo, pretože z neho môže nositeľ vylúčiť ostatných, čiže pôsobí voči všetkým (erga omnes).

23. V zásade platí, že vlastník môže svoje vlastnícke právo fakticky i právne realizovať aj iným spôsobom, ak tento nie je všeobecne záväzným právnym predpisom zakázaný (čl. 2 ods. 3 Ústavy SR).

24. Z osobitných okolností veci je potrebné vyvodit', že výlučne žalovaný spravuje a užíva celý rodinný dom s pozemkom a žalobkyňa tam prístup nemá. Odvolací súd však stabilizovane zastáva názor, že ani skutočnosť, ak fyzicky nebráni žalovaný žalobkyňu užívať nehnuteľnosti, ktoré sú v ich podielovom spoluvlastníctve, nie je bez ďalšieho vo veci relevantná. Vzhľadom na charakter nehnuteľnosti – rodinný dom, je zrejmé, že žalobkyňa reálne nemôže využiť svoje vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti na účely podľa svojho uváženia, a to aj s poukazom na skutočnosť, že žalovaný jej odopiera prístup do rodinného domu a ani „nikdy nedovolí“, aby tam bývala, preto je jej reálne upierané právo na pokojné užívanie majetku, ktoré je základným právom a ktoré musí byť vnímané v úzkej súvislosti s ochranou slobodnej sféry a súkromia vlastníka. Vlastnícke právo je súčasťou jadra personálnej autonómie jednotlivca. Obmedzenie práva na ochranu vlastníctva a práva na pokojné užívanie majetku musia rešpektovať aj ústavnú hodnotu personálnej autonómie.

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku č.k. 3Cdo/252/2007 zo dňa 30.07.2008 konštatoval, že: „Bez dôvodné obohatenie je v občianskom zákonníku konštruované ako záväzkový právny vzťah medzi tým, kto sa na úkor iného obohatil, a tým, na úkor koho došlo k bezdôvodnému obohateniu.“

Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať (§ 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka) tomu, na úkor koho sa získal (§ 456 Občianskeho zákonníka). Musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením; ak to nie je dobre možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada (§ 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka). I keď k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka dochádza predovšetkým tak, že sa doterajší majetok obohateného rozmnoží o nové majetkové hodnoty; môže k nemu dôjsť aj tak, že sa jeho doterajší majetok nezmenšil, hoci by k tomu inak došlo, keby bol obohatený plnil svoje povinnosti (porovnaj R 25/1986)“.

26. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že ak okolnosti konkrétneho prípadu neumožňujú niektorému z podielových spoluvlastníkov užívať spoločnú vec v rozsahu, ktorý zodpovedá veľkosti jeho spoluvlastníckeho podielu, má tento spoluvlastník nárok na poskytnutie tomu zodpovedajúcej náhrady. Analogicky, podielovému spoluvlastníkovi, ktorý užíva spoločnú vec nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu bez poskytnutia náhrady za takéto „nadužívanie“, vzniká bezdôvodné obohatenie, za ktoré musí ostatným spoluvlastníkom poskytnúť peňažnú náhradu ako ekonomickú protihodnotu toho, čo nemôže byť vrátené. Pre určenie rozsahu obohatenia je potom rozhodujúci stav v okamihu, keď sa nadobudlo, alebo kedy sa prijaté plnenie stalo bezdôvodným obohatením. Výška náhrady sa odvodzuje od prospechu, ktorý získal plnením bez právneho dôvodu účastník, majúci povinnosť vydať majetkový prospech. V prípade užívania nehnuteľnosti bez právneho dôvodu sa výška prospechu spravidla určí na základe obvyklej výšky nájomného v danom mieste a čase. Uvedené závery platia, samozrejme, len za predpokladu, že z dohody spoluvlastníkov nevyplýva niečo iné, napríklad, že za užívanie nad rámec zodpovedajúci spoluvlastníckemu podielu nebudú nič hradíť. Uzavretie takejto dohody však v konaní preukázané nebolo.

27. Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp.zn. III. ÚS 209/04).

28. S poukazom na uvedené považoval odvolací súd odvolacie námietky žalovaného za nedôvodné a považujúc napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej za vecne správny, tento potvrdil so stotožnením sa s jeho odôvodnením postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

29. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

30. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

31. Zákon upravuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok konania a zodpovednosti za zavinenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania, a to v podobe ust. § 257 CSP. Civilný sporový poriadok vyžaduje pre realizáciu tohto sudcovského moderačného práva, aby v danom prípade išlo o výnimočné okolnosti a dôvody hodné osobitného zreteľa. Aplikácia citovaného ustanovenia § 257 CSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach u strán sporu. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery strán sporu, prihliada na postoj strán v konaní a prípadne iné okolnosti a môže dospieť k záveru o úplnom nepriznaní trov konania úspešnej strane alebo o nepriznaní čiastočnom, a to práve s ohľadom na intenzitu preukázaných dôvodov hodných osobitného zreteľa. Prípadné nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétneho prípadu a jedným z rozhodujúcich kritérií je aj to, aby sa takéto rozhodnutie nejavilo ako neprímeraná tvrdosť voči subjektom konania a aby neodporovalo dobrým mravom.

32. Odvolací súd po posúdení predmetnej právnej veci dospel k záveru, že v danom prípade existujú dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnej žalobkyni. Z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaný je dôchodca, jeho finančná situácia je mimoriadne nepriaznivá, poberá dôchodok vo výške 220,- eur mesačne. Napokon z týchto dôvodov mu súd prvej inštancie umožnil zaplatiť žalobkyni priznanú istinu s príslušenstvom v splátkach a uznesením zo dňa 17.4.2023, č.k. 17C/37/2022-116 mu napokon aj priznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Uvedené skutočnosti považoval odvolací súd za dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý výnimočne nemusí náhradu trov konania žalobkyni priznať, a preto zmenil súvisiaci výrok III. o trovách konania v napadnutom rozsudku postupom podľa § 388 CSP a s poukazom na ust. § 257 CSP a náhradu trov konania úspešnej žalobkyni nepriznal. Z rovnakých dôvodov nepriznal žalobkyni ani náhradu trov odvolacieho konania, hoci bola aj v odvolacom konaní úspešná.

33. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).